

Sahlgrenska akademien
Göteborgs universitet

FORSKNING OM SAMVERKAN

En inventering av det svenska forskningsläget

Runo Axelsson

Mars 2012

Bakgrund

Samverkan mellan olika organisationer, professioner och samhällssektorer har under senare år blivit en allt viktigare fråga i utvecklingen av det moderna välfärdssamhället. Stora sociala reformer, som till exempel psykiatrireformen, förutsätter en väl utvecklad samverkan mellan olika huvudmän. Samma sak gäller för vård och omsorg om de äldre i samhället, personer med funktionsnedsättning, samt utsatta barn och ungdomar. Socialstyrelsen påpekar i sina anvisningar att samverkan ska ske mellan olika berörda parter. Samverkan föreskrivs även i lagstiftningen på allt fler områden, inte bara inom välfärdssystemet utan också inom många andra områden som brottsbekämpning, flyktingmottagande mm.

Även om behovet av samverkan har fått allt större uppmärksamhet påpekas allt oftare bristen på samverkan mellan samhällets olika aktörer. På område efter område blir detta alltmer påtagligt. En viktig orsak är den ökade fragmenteringen av samhällets service och stöd till medborgarna, vilket bland annat hänger samman med den ökad specialisering av olika professioner och samhällsfunktioner. Myndigheter och andra samhällsaktörer har allt oftare kritiserats för en bristande helhetssyn. Inom flera välfärdsområden är behovet av samverkan särskilt tydligt, till exempel inom vård och omsorg för äldre, inom arbetslivsinriktad rehabilitering, inom habilitering, service och stöd till personer med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa, samt inom vård, omsorg och stöd till utsatta barn och ungdomar. I takt med att brist på samverkan inom dessa och andra områden uppdagas och påtalas, så växer också kraven på att olika organisationer och myndigheter ska utveckla en ökad samverkan.

Under senare år har flera initiativ tagits för att förbättra samverkan inom olika områden. Det har bedrivits en omfattande försöksverksamhet med samverkan, framför allt inom arbetslivsinriktad rehabilitering, där en ny lagstiftning har gjort det möjligt att åstadkomma en finansiell samordning mellan kommuner, landsting och statliga myndigheter genom bildande av samordningsförbund. Det finns idag ett 80-tal samordningsförbund över hela landet. Det har också bedrivits ett omfattande utvecklingsarbete med samverkan inom områden som psykiatri, äldrevård och folkhälsoarbete, samt stöd till utsatta barn och ungdomar. I dessa sammanhang har det också bedrivits en del forskning och utvärdering av samverkan.

Mot denna bakgrund har Västra Götalandsregionen (VGR) och Samordningsförbundet DELTA i samarbete med Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet initierat ett utvecklingsarbete med syftet att skapa en "translationell" forskarmiljö kring samverkan. Detta innebär en miljö för kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning som kan stödja utveckling och implementering av samverkan inom olika verksamhetsområden.

2008 och 2010 anordnades två konferenser i Skövde om samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering med ett antal forskare samt företrädare för Sveriges kommuner och landsting, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen och olika samordningsförbund. De genomfördes med ekonomiskt stöd från regeringen och avrapporterades till Socialdepartementet. Efter den första konferensen gjordes en sammanställning av internationell forskning om samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering på uppdrag från Nationella rådet för finansiell samordning (Andersson *et al.*, 2010). Denna sammanställning presenterades vid den andra konferensen och där diskuterades även samverkan som ett generellt samhällsfenomen, samt behovet av en organisatorisk plattform för forskning om och utveckling av samverkan. Efter dessa seminarier gjordes ytterligare en forskningssammanställning, denna gång av svensk forskning om samverkan inom olika verksamhetsområden (Axelsson, 2011).

Utifrån seminarierna och de båda forskningssammanställningarna bildades förra året ett nationellt nätverk för forskning om samverkan med ett 20-tal forskare från olika vetenskapliga discipliner och lärosäten. Nätverket har hittills haft två sammankomster, ett konstituerande möte i Göteborg i september 2011 och ett möte i Alingsås i januari 2012. Vid dessa nätverksmöten har olika forskningsinriktningar presenterats och diskuterats. Dessutom har diskuterats hur forskningen kan drivas vidare, samt hur forskningsbaserade kunskaper och erfarenheter kan bidra till utvecklingen av samverkan inom olika områden.

Med den utveckling som beskrivits finns det stora behov av att utveckla kunskap om samverkan och att utvärdera effekterna av samverkan, liksom även behov av stöd och utvecklingsinsatser riktade till de olika aktörer som deltar i samverkan. De sammanställningar som gjorts av forskning om samverkan visar att det finns stora likheter mellan samverkan inom olika verksamhetsområden. Det finns likartade behov av samverkan, likartade hinder och svårigheter, samt likartade modeller för att organisera samverkan. Dessa likheter antyder att det skulle vara möjligt att utveckla en generell kunskap om samverkan. Sådan kunskap skulle också kunna spridas till olika aktörer och utgöra ett stöd för samverkan.

Genom det nybildade nationella nätverket för forskning om samverkan kan kontakter etableras och erfarenheter utbytas mellan olika forskningsinstitutioner, men det behövs också en långsiktig strategi för att utveckla och sprida kunskap om samverkan. En tydlig organisatorisk plattform för forskning om och utveckling av samverkan skulle ge den långsiktighet och stabilitet som krävs för att hålla ihop nätverket och få till stånd en effektiv kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning inom samverkansområdet. En viktig uppgift i detta sammanhang är att sammanställa forskningsresultat, praktiska kunskaper och erfarenheter av samverkan med sikte på att bygga upp en kunskapsbank, som kan utnyttjas av praktiker såväl som forskare.

Denna rapport utgör en uppdatering av den sammanställning av svensk forskning om samverkan som gjordes 2011. Rapporten bygger på denna sammanställning, men har kompletterats med en ny genomgång av vetenskapliga publikationer, samt kontakter med olika forskningsråd som finansierar och institutioner som bedriver sådan forskning. Dessutom bygger denna rapport på de båda nätverksmöten som hittills varit, samt kontakter som tagits med olika forskare och forskargrupper för att diskutera aktuella forskningsfrågor. I rapporten beskrivs först genomgången av litteratur om samverkan och därefter kartläggningen av tidigare och pågående forskning om samverkan inom olika discipliner och lärosäten. Slutligen beskrivs kontakterna med olika forskare och forskargrupper, de båda nätverksmötena, samt några frågor inför det fortsatta utvecklingsarbetet som har aktualiserats i dessa sammanhang.

Genomgång av litteratur

Litteraturgenomgången bygger på en kontinuerlig bevakning av olika vetenskapliga tidskrifter om organisation, hälsa och välfärd, samt tidskrifter med speciell inriktning mot samverkan, till exempel *International Journal of Integrated Care* och *Journal of Interprofessional Care*. Denna genomgång har inriktats på att finna artiklar som rapporterar svensk forskning om samverkan sedan 2000. Den har sedan kompletterats med en genomgång av doktorsavhandlingar och övriga vetenskapliga publikationer inom området. Resultatet av denna kartläggning har sammanställts i en förteckning över olika publikationer om samverkan 2000-2012 som återfinns i en bilaga till denna rapport. De vetenskapliga tidskrifterna kommer att bevakas även fortsättningsvis inom detta utvecklingsarbete, liksom nya avhandlingar, böcker och forskningsrapporter inom området.

Förutom den vetenskapliga litteraturen om samverkan har även gjorts en genomgång av den så kallade grå litteraturen på området, det vill säga rapporter från statliga utredningar, samt olika lokala, regionala och nationella utvecklingsprojekt med inriktning mot samverkan. Det är en omfattande litteratur som har identifierats, men den har inte sammanställts på samma sätt som den vetenskapliga litteraturen. Som tidigare nämnts förekommer samverkan inom många olika områden, inte bara inom välfärdssystemet. Den grå litteraturen om samverkan inom välfärdsområdet kan emellertid sammanfattas på följande sätt.

Flera statliga utredningar, departementspromemorior och propositioner har behandlat samverkan som en strategi för att kraftsamla omkring olika områden, till exempel energiförsörjning, miljövard, samhällsplanering, klinisk forskning, samt olika former av krisberedskap och krishantering. Ett flertal utredningar har också behandlat samverkan som en strategi för att förbättra samhällets stöd och service till olika grupper, till exempel äldre, funktionshindrade, psykiskt sjuka, missbrukare, flyktingar, samt utsatta barn och ungdomar. Dessutom har samverkan i arbetslivsinriktad rehabilitering behandlats i flera olika utredningar, varav den senaste har lett till den tidigare nämnda lagstiftningen om finansiell samordning mellan kommuner, landsting och statliga myndigheter genom frivilliga samordningsförbund (SFS 2003:1210).

Det finns ett stort antal rapporter från Socialstyrelsen som behandlar samverkan inom olika områden, till exempel i samband med habilitering, rehabilitering och psykisk hälsa, samt samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa. Det finns också studier av samverkan mot hedersrelaterat våld, samverkan kring ungdomar med Aspergers syndrom och samverkan kring personer med psykisk funktionsnedsättning. Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen utvärderat försöksverksamheter med samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering (Finsam och SocSam). 2011 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att studera primärvårdens och äldreomsorgens uppdrag och insatser för de mest sjuka äldre. Det handlar bland annat om att kartlägga flöden och processer, samt att utarbeta förslag till en sammanhållen vård och omsorg för denna målgrupp.

Socialstyrelsen har i en lägesrapport från 2012 om tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten gjort en genomgång av olika områden för samverkan i välfärden. De områden som behandlas är samverkan kring äldre med vård- och omsorgsbehov, samverkan kring barn och unga som behöver vård, omsorg och stöd, samverkan kring personer med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa, samverkan kring personer som behöver rehabilitering eller habilitering, samverkan kring personer i behov av missbruks- och beroendevård, samt samverkan kring personer som är hemlösa eller utsatta för våld. Utifrån denna genomgång konstaterar Socialstyrelsen att behovet av fungerande och effektiv samverkan kommer att bli ännu större i framtiden.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har publicerat flera rapporter om samverkan, till exempel samverkan mot organiserad brottslighet, samverkan inom arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken, samverkan för att förbättra samhällets stöd till barn, samt samverkan mellan kommuner i vatten- och avloppsfrågor. SKL har också publicerat en kunskapsöversikt om samverkan i kommuner och landsting, som bland annat behandlar olika former av teknisk samverkan, samt samverkan inom vård och omsorg (Anell & Mattisson, 2009). I en välfärdsrapport från 2011 har SKL pekat på det ”stuprörstänkande” som finns mellan olika aktörer i stat, kommun och landsting. SKL har också föreslagit en samverkan i form av en ”gemensam ingång” till arbetsförmedlingen, försäkringskassan och kommunernas ekonomiska bistånd, arbetsmarknads- och flyktingverksamhet.

I en överenskommelse mellan regeringen och SKL inleddes 2010 en försöksverksamhet kring sammanhållna vård och omsorg för de mest sjuka äldre. Det handlar bland annat om äldrelotsar, mobila team och samlokaliserade verksamheter. SKL har dessutom bedrivit en försöksverksamhet med ”modellområden” för samverkan kring utsatta barn och ungdomar. En liknande försöksverksamhet med samverkan kring barn och unga med psykisk ohälsa har också inletts under 2012. Denna försöksverksamhet, liksom den tidigare med modellområden, leds för övrigt av en forskare som har disputerat vid Karolinska institutet på en avhandling om samverkan i flyktingmottagande (Fredrik Lindencrona).

Förutom rapporterna från Socialstyrelsen och SKL kan nämnas att den nyinrättade Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) under 2010 gjorde en sammanställning och en kritisk analys av olika utvärderingar av samverkan med anknytning till arbetslivsinriktad rehabilitering, framför allt i form av ”fyrpartssamverkan” och samordningsförbund. Denna rapport har skrivits av en handläggare som tidigare har disputerat på en avhandling om samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering (Jenny Kärrholm). På samma sätt som den vetenskapliga litteraturen kommer den grå litteraturen om samverkan som produceras i olika sammanhang att bevakas fortsättningsvis inom ramen för detta utvecklingsarbete.

Kartläggning av pågående forskning

Kartläggningen av pågående svensk forskning om samverkan inom olika områden har gjorts genom officiell information på hemsidor och liknande från olika forskningsråd som finansierar sådan forskning. På samma sätt har information om samverkansforskning hämtats från hemsidor för olika vetenskapliga institutioner vid olika universitet och högskolor. Detta har sedan kompletterats genom kontakter och intervjuer med olika forskare och forskargrupper.

Forskningsråden

Trots att det finns ett stort behov av kunskap om samverkan inom olika områden verkar det inte finnas så många forskningsprojekt med denna inriktning som finansieras av forskningsråden. Forskning om samverkan kan visserligen dölja sig under andra rubriker, men en genomgång av forskningsrådets projektkataloger för de senaste åren visar att det inte finns så många projekt med en klar inriktning mot samverkan. I synnerhet finns det inte så många projekt om samverkan inom välfärdsområdet.

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) finansierar för närvarande inget forskningsprojekt som direkt handlar om samverkan. Vetenskapsrådet finansierar däremot ett projekt om case management inom äldreården (Ingalill Rahm Hallberg). Dessutom finansierar Vinnvård ett forskningsprojekt som går ut på att skapa och utvärdera en vårdkedja för multisjuka äldre (Synnöve Dahlin Ivanoff), samt ett projekt om logistikdrivet förbättringsarbete i vård och omsorg (Mats Brommels). Inom FAS, Vetenskapsrådet och Vinnvård finns det dock flera forskningsprojekt som mer indirekt kan beröra samverkan inom välfärdsområdet, till exempel flera projekt om äldreomsorg och barn med funktionshinder. I år har FAS också utlyst programstöd för forskning om äldres hälsa, samt om välfärdssamhällets organisation och förändring, vilket bland annat kan inkludera samverkan.

Forskningsrådet Formas finansierar flera projekt om samverkan, men framför allt inom samhällsplanering, miljövård och energieffektivisering, till exempel ett projekt som bedrivs av Chalmers och Handelshögskolan i Göteborg och som handlar om samverkan för ett uthålligt

resursutnyttjande. KK-stiftelsen och Riksbankens Jubileumsfond finansierar för närvarande inte något forskningsprojekt om samverkan, men däremot har KK-stiftelsen en satsning på ”samproduktion” av kunskap mellan universiteten och näringslivet, vilket kan uppfattas som en form av samverkan mellan olika samhällssektorer.

Vid sidan av forskningsråden finansierar den statliga innovationsmyndigheten VINNOVA flera projekt om samverkan mellan universitet och näringsliv i utveckling av innovationssystem och innovationsmiljöer. VINNOVA har också finansierat ett forsknings- och utvecklingsprojekt om innovativa kommuner, landsting och regioner, som framför allt har handlat om gränsöverskridande samverkan. VINNOVA har också en satsning på forskning om framtidens hälsa och sjukvård, som kan inbegripa olika former av samverkan.

Universitet och högskolor

Även om forskningsråden inte har finansierat så många studier av samverkan så finns det en hel del forskning om samverkan vid olika universitet och högskolor. En genomgång har därför gjorts av hemsidorna för olika universitet och högskolor, samt olika ämnesinstitutioner och forskningsinstitut som kan tänkas bedriva forskning med denna inriktning. Det har inte varit möjligt att hitta all pågående forskning om samverkan, eftersom den kan dölja sig under olika rubriker, men följande institutioner och forskningsprojekt har identifierats:

- Vid Luleå tekniska universitet har tidigare funnit en del forskning om samverkan i arbetslivsfrågor, som bland annat har resulterat i en doktorsavhandling om samverkan och nätverksorganisering (Johan Hörnemalm, 2008). Det verkar dock för närvarande inte finnas någon pågående forskning med denna inriktning.
- Vid Umeå universitet bedrivs en del forskning om gränsöverskridande organisering av välfärdstjänster vid Handelshögskolan (Ulrica Nylén), samt forskning om specialisering och integration i organisering av social omsorg vid institutionen för socialt arbete (Björn Blom, Owe Grape och Stefan Morén). Vid denna institution finns även en del forskning om äldreomsorg som kan handla om samverkan (Stina Johansson).
- Vid Mittuniversitetet, Campus Östersund, finns en forskargrupp i rehabiliteringsvetenskap som bland annat studerar olika former av samverkan i arbetslivsinriktad rehabilitering, till exempel case management och systematiska flerpartsmöten (Alf Bergroth, Björn Jakobsson, Sven-Uno Marnetoft och John Selander). Denna forskning bedrivs i samarbete med rehabiliteringsmedicin vid Karolinska institutet. Detta samarbete har resulterat i flera avhandlingar om arbetslivsinriktad rehabilitering och åtminstone två av dessa har en klar inriktning mot samverkan (Jenny Kärrholm, 2007; Björn Jakobsson, 2008). Vid Campus Östersund har tidigare också funnits en hel del sociologisk forskning om samverkan mellan organisationer, till exempel inom äldreomsorg (Klas Borell och Roine Johansson), men det är oklart om denna forskning fortfarande pågår.
- Vid Uppsala universitet bedrivs en del forskning i socialmedicin om rehabilitering och återgång i arbete, som bland annat har berört samverkan mellan myndigheter (Bengt Arnetz). Det finns också forskning om samverkan mellan privata och offentliga organisationer vid företagsekonomiska institutionen (Kerstin Sahlin Andersson). Vid denna institution finns sedan länge en omfattande forskning och teoribildning om industriella nätverk (Jan Johansson med flera). En avhandling har också behandlat ansvarighet och redovisning i nätverk (Cecilia Lindholm, 2003). Vid statsvetenskapliga institutionen har dessutom

producerats en avhandling om nätverksstyrning och stadsdelsförnyelse (Nils Hertting, 2003) och vid sociologiska institutionen finns en forskningsinriktning mot samverkan i samband med funktionshinder (Rafael Lindqvist).

- Vid Stockholms universitet, institutionen för socialt arbete, finns en del forskning om organisering av omsorgstjänster (Marta Szebehely), som kan handla om samverkan. Institutionen har åtminstone haft en sådan inriktning, vilket bland annat resulterat i en tidig avhandling om samverkan (Ann Boklund, 1995). Institutionen samarbetar också med Institutet för framtidsstudier, där det bland annat bedrivs forskning om organisering av välfärdsstaten (Renate Minas). Det är dock oklart hur mycket av denna forskning som har en inriktning mot samverkan.
- Vid Stockholms centrum för forskning om offentlig sektor (Score), som drivs av Stockholms universitet och Handelshögskolan i Stockholm, har tidigare bedrivits en del forskning om offentlig styrning och organisation, som bland annat har behandlat ”metaorganisationer” (Göran Ahrne och Nils Brunsson). Det är oklart om det fortfarande pågår sådan forskning, eftersom de två ledande forskarna har lämnat enheten.
- Vid Karolinska institutet finns det tidigare nämnda forskningsprojektet om logistikdrivet förbättringsarbete inom vård och omsorg, samt en del forskning om samverkan mellan psykiatri och socialtjänst vid Medical Management Centre (Mats Brommels och John Øvretveit). Dessutom bedrivs en stor utvärdering av olika samverkansförsök inom äldreården vid Ageing Research Centre (Mats Thorslund och Lennarth Johansson). Forskare från rehabiliteringsmedicin (Jan Ekholm och Kristina Schöldt Ekholm) har, som tidigare nämnts, varit inblandade i avhandlingar om samverkan som producerats av forskare från Mittuniversitetet. Den tidigare nämnda avhandlingen om samverkan i flyktingmottagande (Fredrik Lindencrona, 2008) har också producerats vid Karolinska institutet.
- Vid Kungliga tekniska högskolan (KTH) finns en del forskning om samverkan i samhällsplanering vid skolan för arkitektur och samhällsbyggnad (Göran Kars). Dessutom finns en forskare vid skolan för industriell teknik och management som åtminstone tidigare bedrivit forskning om samverkan i arbetslivet (Marianne Ekman).
- Vid Mälardalens högskola finns en del forskning om teamarbete i samband med olika välfärdstjänster. I detta sammanhang studeras bland annat ”samarbetshälsa”, det vill säga hur samarbete kan leda till välbefinnande (Håkan Sandberg).
- Vid Örebro universitet, Hälsoakademin, bedrivs forskning om interprofessionell och interorganisatorisk samverkan kring personer med funktionsnedsättning av en forskargrupp vid Institutet för handikappvetenskap (Berth Danermark, Per Germundsson och Ulrika Englund). Institutet har verksamhet även vid Linköpings universitet. Vid sidan av handikappfrågorna har forskare från Örebro skrivit mycket om samverkan inom olika områden, bland annat en tidig bok om samverkan som välfärdsstatens nya arbetsform (Berth Danermark och Christian Kullberg, 1999). En avhandling om sociala representationer och interprofessionell samverkan har också nyligen publicerats (Per Germundsson, 2011).
- Vid Linköpings universitet finns en del forskning om samverkan vid Rikscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering (Kerstin Ekberg och Tommy Svensson). Denna forskning har bland annat resulterat i en avhandling om interorganisatorisk samverkan i arbetslivsinriktad rehabilitering (Christian Ståhl, 2010). Dessutom finns en forskare vid Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling som tidigare disputerat vid Stockholms universi-

tet på en avhandling om samverkan (Rebecca Stenberg, 1999). Det är dock oklart om hon fortfarande bedriver forskning om samverkan.

- Vid Högskolan i Jönköping finns en del forskning om kvalitetsförbättring och ledarskap inom hälsa, vård och omsorg i samarbete med landstinget och kommunerna i länet. En avhandling om interprofessionell samverkan har också nyligen producerats vid Hälsohögskolan i samarbete med universitetet i Linköping (Susanne Kvarnström, 2011). Vid Internationella Handelshögskolan i Jönköping finns också en av pionjärerna när det gäller forskning om samverkan (Benny Hjern), men han är inte längre aktiv som forskare.
- Vid Karlstads universitet finns Centrum för tjänsteforskning, som bland annat har gjort en utvärdering av samverkan mellan myndigheter i form av gemensamma servicekontor (Martin Fransson och Johan Quist). Vid institutionerna för folkhälsovetenskap och socialt arbete finns även en del forskning om sjukskrivning, som bland annat har berört frågor om samverkan (Staffan Jansson och Bengt Starrin).
- Vid Lunds universitet, Socialhögskolan, bedrivs forskning om frivilliga organisationer som även omfattar deras samverkan med olika offentliga myndigheter (Anna Meuwisse och Håkan Johansson), samt forskning om case management inom vård och omsorg för äldre (Staffan Blomberg). Vid institutionen för hälsa, vård och samhälle finns också det tidigare nämnda projektet om case management inom äldrevården (Ingalill Rahm Hallberg), som bedrivs i samarbete med Vårdalinstitutet. En avhandling om case management för psykiskt funktionshindrade har tidigare producerats vid samma institution och i samarbete med Vårdalinstitutet (Tommy Björkman, 2000). Nyligen har det också kommit en avhandling i rättssociologi om rätt, makt och institutionell förändring (Susanna Johansson, 2011).
- Vid Ekonomihögskolan i Lund bedrivs en del forskning med inriktning mot public management, som bland annat handlar om samverkan (Anders Anell och Jan-Inge Lind). Vid Campus Helsingborg finns också en institution för service management, där det bedrivs en del forskning om management över organisatoriska och professionella gränser (Jan Persson och Ulrika Westrup). Denna forskning har tidigare resulterat i en avhandling om gränsoverskridande styrning i social verksamhet (Ulrika Westrup, 2002).
- Vid Malmö högskola finns ett forskningsprojekt om professions- och myndighetssamverkan i offentlig tjänsteproduktion, som framför allt handlar om arbetslivsinriktad rehabilitering (Mikael Ottosson). Det finns också en forskningsplattform med inriktning mot när-sjukvård, samt ett forskningsprojekt om Scantias omställningsstrategier som handlar om samverkan mellan olika industriella aktörer (Per Sederblad). Dessutom finns ett projekt om nätverk och partnerskap i stadsutveckling (Peter Parker). En samverkansforskare från Örebro (Per Germundsson) har också nyligen knutits till högskolan.
- Vid Göteborgs universitet, institutionen för socialt arbete, bedrivs forskning om samverkan inom psykiatri (Staffan Johansson, Monica Nordström och Andreas Liljegren), samt inom äldreomsorg (Anna Dunér). Denna forskning bedrivs i samarbete med Vårdalinstitutet. Vid denna institution bedrivs även forskning om samverkan inom andra delar av välfärdssystemet, till exempel samverkan mellan skolan, socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatri (Anette Bolin och Camilla Blomqvist). Vid sidan av dessa projekt har forskare vid institutionen (framför allt Rafael Lindqvist) skrivit mycket om välfärdsstatens organisation och hur olika aktörer samverkar, bland annat inom arbetslivsinriktad rehabilitering. Vid Förvaltningshögskolan har tidigare producerats en licentiatavhandling om integrering (Marie Fridolf, 2002). Dessutom finns det en del forskning om integrering och teamarbete

i vård och omsorg, samt samverkan på olycksplatser. Denna forskning bedrivs också i samarbete med Vårdalinstitutet och Högskolan Väst (Johan Berlin och Eric Carlström).

- Vid Sahlgrenska akademien har det tidigare bedrivits forskning om samverkan, som resulterat i en avhandling om arbetslivsinriktad rehabilitering (Eva-Lisa Hultberg, 2005), men det pågår ingen sådan forskning för närvarande. Även vid psykologiska institutionen, Göteborgs universitet, har det tidigare bedrivits en del forskning om samverkan, framför allt om interprofessionell samverkan i team (Ingela Thylefors och Olle Persson), men det är oklart om denna forskning fortfarande pågår.
- Vid Handelshögskolan i Göteborg bedrivs en omfattande teoriutveckling omkring aktörsnätverk (Barbara Czarniawska) och forskning om samverkan inom olika områden, till exempel i samband med missbruksvård, brottsbekämpning, pandemiberedskap och kunskapsöverföring i samband med nya läkemedel (Ewa Wikström och Kajsa Lindberg). Denna forskning har bland annat resulterat i en avhandling om samverkan inom äldreomsorgen (Kajsa Lindberg, 2002). En avhandling om organisatoriska gränser och olika samverkansprojekt i offentlig sektor har också nyligen producerats i samarbete med Högskolan i Borås (Mikael Löfström, 2010).
- Vid Chalmers tekniska högskola, institutionen för teknikens ekonomi och organisation, bedrivs forskning om samverkan i komplexa byggprojekt och industriella nätverk. Denna forskning har resulterat i en rad publikationer, som bland annat behandlar konflikter och förtroendeskapande processer i samverkan (Anna Kadefors).
- Vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap (NHV) i Göteborg finns en forskargrupp som studerar intersektoriell samverkan, framför allt inom arbetslivsinriktad rehabilitering men även i integrerad sjukvård samt folkhälsoarbete (Bengt Åhgren, Susanna Bihari Axelsson och Johanna Andersson). Dessutom bedrivs forskning om samverkan i närsjukvård (Lars Edgren). Fyra avhandlingar med inriktning mot samverkan har producerats under senare år (Elisabeth Willumsen, 2006; Bengt Åhgren, 2007; Ulla Wihlman, 2009; Andrea Eriksson, 2011) och fler avhandlingar med denna inriktning är på gång. Forskare från NHV har även varit inblandade i den tidigare nämnda avhandlingen om samverkan i flyktmottagande som producerats vid Karolinska institutet.

Med reservation för att det har varit svårt att identifiera forskning om samverkan, eftersom den kan uppträda under många olika rubriker, kan konstateras att det finns en hel del forskning med anknytning till samverkan på olika håll i landet, men inte så mycket forskning som är specifikt inriktad mot samverkan som ett generellt fenomen. En stor del av forskningen om samverkan verkar vara koncentrerad till olika institutioner i Göteborg (Institutionen för socialt arbete, Förvaltningshögskolan, Handelshögskolan, Chalmers, NHV och Vårdalinstitutet). Flertalet publikationer inom området kommer också från forskare och forskargrupper i Göteborg. Utanför Göteborg finns sådan forskning framför allt i Stockholm (Karolinska institutet), Örebro (Institutet för handikappvetenskap) och Östersund (Mittuniversitetet).

Den mesta forskningen handlar om samverkan i arbetslivsinriktad rehabilitering, vilket inte är överraskande med tanke på den omfattande försöksverksamhet med olika former av samverkan som har bedrivits inom detta område under de senaste tjugo åren. Det finns också en hel del forskning om samverkan kring funktionshindrade, framför allt psykiskt funktionshindrade, samt utsatta barn och ungdomar. Däremot finns det inte så mycket forskning om samverkan kring äldre, vilket är något överraskande med tanke på den demografiska utvecklingen, samt samverkan kring missbruk. Utanför välfärdssystemet finns det en del forskning om samverkan

i tekniska och kommersiella sammanhang, samt samverkan kring samhällsplanering, energi- och miljöfrågor. Det finns också en del forskning om samverkan i olika utvecklingsprojekt.

Utanför Sverige finns det en omfattande forskning om samverkan, framför allt i Storbritannien, Nederländerna, Kanada, USA och de övriga Nordiska länderna. Sannolikt finns det också en del forskning om samverkan i länder som Frankrike och Tyskland, men den publiceras i så fall inte i internationella engelskspråkiga tidskrifter och är på så sätt svårare att komma åt. I Norge genomförs en samhandlingsreform för hälso- och sjukvården, som bland annat innebär en ökad samverkan mellan den kommunala primärvården och sjukhusen som tillhör de statliga hälsoföretagen. Det har därför nyligen skapats ett centrum för samhandlingsforskning (SeSam) vid universitetet i Trondheim. Detta forskningscentrum kommer att fokusera på innovationsprocesser, styrnings- och finansieringsfrågor, organisationsformer, samt utvärdering av olika resultat och effekter av samverkan.

Kontakter med forskare och forskargrupper

Förutom denna genomgång av litteratur och pågående forskning om samverkan har kontakter tagits med olika forskare och forskargrupper inom området. Vid de två konferenserna om samverkan i arbetslivsriktad rehabilitering under 2008 och 2010 deltog representanter för forskargrupperna vid Karolinska Institutet (Jan Ekholm), NHV (Susanna Bihari Axelsson), Örebro universitet (Berth Danermark och Per Germundsson), samt Mittuniversitetet i Östersund (Alf Bergroth). För att få ytterligare information om pågående forskning om samverkan, samt vilka forskare som kunde vara intressanta att knyta till det planerade forskarnätverket, togs under våren 2011 kontakt med olika forskare och forskargrupper inom samverkansområdet och ett antal intervjuer genomfördes.

Förutom löpande kontakter och möten med forskargruppen i Health Management vid NHV (Susanna Bihari Axelsson, Bengt Åhgren och Johanna Andersson) genomfördes individuella intervjuer med två forskare vid Handelshögskolan i Göteborg (Barbara Czarniawska och Kajsa Lindberg), en forskare vid Chalmers (Anna Kadefors), samt tre forskare vid Institutionen för socialt arbete i Göteborg (Staffan Johansson, Rafael Lindqvist och Monica Nordström). Dessutom har en intervju genomförts med en forskare från Handelshögskolan i Göteborg som numera finns vid Högskolan i Borås (Mikael Löfström).

Förutom dessa intervjuer med Göteborgsforskare anordnades ett telefonmöte med tre forskare vid Örebro universitet (Berth Danermark, Per Germundsson och Ulrika Englund). Ett besök gjordes också vid Karolinska institutet i Stockholm för att träffa en forskargrupp inom Medical Management (Mats Brommels, John Øvretveit och Johan Hansson). Dessutom anordnades ett möte i Göteborg med en forskare från Ageing Research Centre (Mats Thorslund). Ett besök vid denna institution i Stockholm har sedan genomförts under detta år.

Dessa kontakter och intervjuer med olika forskare och forskargrupper har handlat om att identifiera pågående och tidigare forskning om samverkan, samt existerande forskningskontakter och nätverk inom området. Sammanfattningsvis stämde bilden av pågående forskning och forskare inom området väl överens med den bild som framträtt vid genomgången av litteraturen, forskningsrådets tilldelningar, samt universitetens och de olika institutionernas hemsidor. I detta sammanhang har också olika tänkbara forskningsinriktningar diskuterats, samt vilka forskningsfrågor som kan vara angelägna att studera i framtiden. Flera forskare har nämnt ett behov av jämförande studier av samverkan inom olika välfärdsområden, vilket kan visa vad som är generella kunskaper och erfarenheter om samverkan och vad som är specifikt för olika

områden. Flera har också nämnt ett behov av utvärderingsforskning som studerar resultat och effekter av samverkan, samt implementeringsforskning som studerar hur samverkan kan initieras och hur erfarenheter av olika modeller kan spridas. Flera forskare har också aktualiserat frågor om hur samverkan kan ledas och styras ("governance").

I samband med dessa kontakter och intervjuer diskuterades även vilket intresse som finns för att ingå i ett forskarnätverk och på sikt en centrumbildning för forskning om samverkan. Samtliga forskare som intervjuades uttryckte ett intresse för att ingå i det planerade nätverket för forskning om samverkan. Detta ledde så småningom fram till det nationella nätverk som konstituerades vid ett möte i Göteborg i september 2011. Vid ett andra nätverksmöte i januari 2012 presenterades och diskuterades olika forskningsinriktningar, samt hur forskningen om samverkan kan drivas vidare och hur forskningsbaserade kunskaper och erfarenheter kan bidra till utvecklingen av samverkan inom olika områden.

I samband med detta utvecklingsarbete har kontakter också etablerats med utländska forskare inom samverkansområdet. Ett besök har gjorts vid socialmedicinska institutionen i Trondheim för att träffa projektledaren för den planerade centrumbildningen för samhandlingsforskning (Aslak Steinsbekk). Kontakter har också tagits med universitetet i Aalborg, där det finns en forskargrupp med inriktning mot samverkan inom hälso- och sjukvården (Janne Seemann och Jeppe Gustafsson). Ett besök har också gjorts vid Rutgers University i New Jersey, USA, i samband med en internationell konferens om samverkan inom hälso- och sjukvården. Dessutom handlade den årliga konferensen för European Health Management Association (EHMA) 2011 om integration och samverkan. Flera kontakter med internationella forskare har etablerats i samband med dessa konferenser. Dessutom har kontakter tagits med forskare vid Strathclyde University i Glasgow (Chris Huxham och Pam Hearne), som är en av de ledande brittiska institutionerna när det gäller forskning om samverkan.

Det nationella nätverket för forskning om samverkan presenterades vid ett seminarium på Kvalitetsmässan i november 2011. Det kommer också att presenteras vid en konferens anordnad av International Network of Integrated Care (INIC) i San Marino i slutet av mars 2012, liksom vid den årliga EHMA-konferensen i Bern i juni 2012. Nästa möte för det nationella nätverket kommer att äga rum i Göteborg i slutet på augusti 2012.

Det fortsatta utvecklingsarbetet

Kartläggningen av svensk forskning om samverkan har visat att det finns stora likheter mellan samverkan inom olika verksamhetsområden, som till exempel arbetslivsinriktad rehabilitering, psykiatri och missbruksvård, folkhälsoarbete, samt stöd till funktionshindrade och till utsatta barn och ungdomar. Det finns likartade behov av samverkan, likartade hinder och svårigheter, samt likartade modeller för att organisera samverkan. Dessa likheter antyder att det skulle vara möjligt att utveckla en generell kunskap om samverkan. Sådan kunskap skulle också kunna spridas till olika aktörer och utgöra ett stöd för samverkan.

Genom det nybildade nationella nätverket för forskning om samverkan kan kontakter etableras och erfarenheter utbytas mellan olika forskningsinstitutioner, men det behövs också en långsiktig strategi för att utveckla och sprida kunskap om samverkan. En tydlig organisatorisk plattform för forskning om och utveckling av samverkan skulle ge den långsiktighet och stabilitet som krävs för att hålla ihop nätverket och få till stånd en effektiv kunskapsuppbyggnad och kunskapspridning inom samverkansområdet.

En sådan plattform kan ha fem huvudsakliga uppgifter:

- Utgöra en infrastruktur för forskning om samverkan, där olika kunskapsbehov kan identifieras och forskning initieras genom att knyta samman kompetens från olika discipliner och lärosäten.
- Ta initiativ till eller på uppdrag genomföra utvärderingar av olika samverkansförsök. Med det nationella nätverket kan sådana utvärderingar göras utifrån en bred mång- eller tvärvetenskaplig grund.
- Sammanställa forskningsresultat, praktiska kunskaper och erfarenheter inom samverkansområdet med sikte på att bygga upp en kunskapsbank, som kan utnyttjas av praktiker såväl som forskare.
- Stödja utvecklingen av samverkan inom olika organisationer och verksamheter. Det kan till exempel handla om utbildningsinsatser eller olika former av processtöd i utvecklingsarbetet.
- Bevaka och ta vara på internationella erfarenheter av samverkan inom olika områden, samt vid behov knyta internationellt framstående forskare till verksamheten.

Formerna för en sådan plattform kan variera. En form som kan förordas är en organisation som styrs och finansieras av olika samhällsaktörer med behov av kunskapsutveckling på samverkansområdet. Organisationen bör administrativt knytas till någon av dessa aktörer och ledas av en styrelse med en bred förankring i olika delar av välfärdssystemet. Verksamheten bör operativt ledas av seniora forskare med koppling till något eller några lärosäten för att på så sätt garantera verksamhetens kvalitet. Organisationen bör ges en tydlig tidsram, till exempel fem år, men med möjligheter till fortsättning av verksamheten om det visar sig att det finns fortsatta behov av forskning om och utveckling av samverkan.

Publikationer om samverkan 2000-2012

Artiklar i vetenskapliga tidskrifter

- Ahrne, G. & Brunsson, N., "Organizations and meta-organizations". *Scandinavian Journal of Management*, 2005; 21: 429-449.
- Andersson, J., Ahgren, B., Bihari Axelsson, S., Eriksson, A. & Axelsson, R., "Organizational models of collaboration in vocational rehabilitation". *International Journal of Integrated Care*, 11, November 2011. <http://www.ijic.org>
- Arnetz, B.B., Sjögren, B., Rydén, B. & Meisel, R., "Early workplace intervention for employees with musculoskeletal-related absenteeism: a prospective controlled intervention study". *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 2003; 45: 499-506.
- Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S., "Integration and collaboration in public health: a conceptual framework". *International Journal of Health Planning and Management*, 2006; 21: 75-88.
- Bihari Axelsson, S. & Axelsson, R., "From territoriality to altruism in interprofessional collaboration and leadership". *Journal of Interprofessional Care*, 2009; 23: 320-330.
- Dunér, A., Blomberg, S. & Hasson, H., "Implementing a continuum of care model for older people – results from a Swedish case study". *International Journal of Integrated Care*, 11, November 2011. www.ijic.org
- Edgren, L., "The meaning of integrated care: a systems approach". *International Journal of Integrated Care*, 8, October 2008. www.ijic.org
- Eriksson, U.B., Engström, L.G., Starrin, B. & Janson, S., "Falling between two stools; how a weak cooperation between the social security and the unemployment agencies obstructs rehabilitation of unemployed sick-listed persons". *Disability and Rehabilitation*, 2008; 30: 569-576.
- Hansson, J., Øvretveit, J., Askerstam, M., Gustafsson, C. & Brommels, M., "Coordination in networks for improved mental health service". *International Journal of Integrated Care*, 10, August 2010. www.ijic.org
- Hultberg, E.L., Glendinning, C., Allebeck, P. & Lönnroth, K., "Using pooled budgets to integrate health and welfare services: a comparison of experiments in England and Sweden". *Health & Social Care in the Community*, 2005; 13: 531-541.
- Hultberg, E.L., Lönnroth, K. & Allebeck, P., "Co-financing as a means to improve collaboration between primary health care, social insurance and social service in Sweden: a qualitative study of collaboration experiences among rehabilitation partners". *Health Policy*, 2003; 64: 143-152.
- Hultberg, E.L., Lönnroth, K. & Allebeck, P., "Interdisciplinary collaboration between primary care, social insurance and social services in the rehabilitation of people with musculoskeletal disorder: effects on self-rated health and physical performance". *Journal of Interprofessional Care*, 2005; 19: 115-124.
- Hultberg, E.L., Lönnroth, K., Allebeck, P. & Hensing, G., "Effects of co-financed interdisciplinary teamwork on sick leave for people with musculoskeletal disorders". *Work*, 2006; 26: 369-377.
- Hultberg, E., Lönnroth, K. & Allebeck, P., "Effects of a co-financed interdisciplinary collaboration model in primary health care on service utilisation among patients with musculoskeletal disorders". *Work*, 2007; 28: 239-247.
- Jakobsson, B., Bergroth, A., Schüldt, K. & Ekholm, J., "Do systematic multi-professional rehabilitation group meetings improve efficiency in vocational rehabilitation?". *Work*, 2005; 24: 279-290.

- Jakobsson, B., Bergroth, A., Schüldt, K., Ekholm, J. & Svedlund, M., "Multi-professional vocational rehabilitation group meetings with female clients – a qualitative study". *Work*, 2008; 30: 413-421.
- Jakobsson, B., Schüldt, U., Selander, J., Bergroth, A. & Ekholm, J., "Improved co-operation in vocational rehabilitation with systematic rehabilitation group meetings". *Disability and Rehabilitation*, 2002; 14: 734-740.
- Johansson, S., "Implementing evidence-based practices and programmes in the human services: lessons from research in public administration". *European Journal of Social Work*, 2009; 13: 109-125.
- Johansson, S., Löfström, M. & Ohlsson, Ö., "Separation or integration? A dilemma when organizing development projects". *International Journal of Project Management*, 2007; 25: 457-464.
- Kadefors, A., "Trust in project relationships – inside the black box". *International Journal of Project Management*, 2004; 22: 175-182.
- Kadefors, A., "Fairness in interorganizational project relations: norms and strategies". *Construction Management and Economics*, 2005; 23: 871-878.
- Kärrholm, J., Ekholm, K., Jakobsson, B., Ekholm, J., Bergroth, A. & Schüldt Ekholm, K., "Effects on work resumption of a co-operation project in vocational rehabilitation. Systematic, multi-professional, client-centered and solution-oriented co-operation". *Disability and Rehabilitation*, 2006; 28: 457-467.
- Kärrholm, J., Jakobsson, B., Schüldt Håård, U., Ekholm, J., Bergroth, A. & Schüldt Ekholm, K., "The views of sick-listed employees' immediate superiors on co-operation in vocational rehabilitation". *Work*, 2007; 29: 101-111.
- Kärrholm, J., Ekholm, K., Ekholm, J., Bergroth, A. & Schüldt Ekholm, K., "Systematic co-operation between employer, occupational health service and social insurance office: A 6-year follow-up of vocational rehabilitation for people on sick-leave, including economic benefits". *Journal of Rehabilitation Medicine*, 2008; 40: 628-636.
- Lindberg, K. & Czarniawska, B., "Knotting the action net, or organizing between organizations". *Scandinavian Journal of Management*, 2006; 22: 292-306.
- Lindencrona, F., Ekblad, S. & Axelsson, R., "Modes of interaction and performance of human service networks – a study of refugee resettlement support in Sweden". *Public Management Review*, 2009, 11: 191-215.
- Lindqvist, R., "Vocational rehabilitation between work and welfare – the Swedish experience". *Scandinavian Journal of Disability Research*, 2003; 5: 68-92.
- Löfström, M., "Inter-organizational collaboration projects in the public sector: a balance between integration and demarcation". *International Journal of Health Planning and Management*, 2010; 25: 136-155.
- Marnetoft, S.U. & Selander, J. (2000), "Multidisciplinary vocational rehabilitation focusing on work training and case management for unemployed sick-listed people". *International Journal of Rehabilitation Research*, 2000; 23: 271-279.
- Norman, C. & Axelsson, R., "Co-operation as a strategy for provision of welfare services – a study of a rehabilitation project in Sweden". *European Journal of Public Health*, 2007, 17: 532-536.
- Nylén, U., "Interagency collaboration in human services: impact of formalization and intensity on effectiveness". *Public Administration*, 2007; 85: 143-166.
- Perlinski, M., Blom, B., Morén, S. & Lundgren, M., "The dialectics between specialization and integration: politicians' and managers' views on forms of organization in the Swedish social services". *Administration in Social Work*, 2011; 35: 60-87.

- Sandström, U., Axelsson, R. & Lundborg, C.S., "Interorganisational integration for rehabilitation in Sweden - variation in views on long-term goals". *International Journal of Integrated Care*, 4, December 2004. www.ijic.org
- Sandström, U., Stålsby Lundborg, C., Axelsson, R. & Holmström, I., "Variation in views on clients in interprofessional work for vocational rehabilitation in Sweden". *Journal of Interprofessional Care*, 2007, 21: 479-489.
- Ståhl, C., Svensson, T., Petersson, G. & Ekberg, K., "The work ability divide: holistic and reductionistic approaches in Swedish interdisciplinary rehabilitation teams". *Journal of Occupational Rehabilitation*, 2009; 19: 264-273.
- Ståhl, C., Svensson, T., Petersson, G. & Ekberg, K., "A matter of trust? A study of coordination of Swedish stakeholders in return-to-work". *Journal of Occupational Rehabilitation*, 2009; 19: 409-418.
- Ståhl, C., Svensson, T. & Ekberg, K., "From cooperation to conflict? Swedish rehabilitation professionals' experiences of interorganizational cooperation". *Journal of Occupational Rehabilitation*, 2009, DOI: 10.1007/s10926-010-9281-1.
- Thylefors, I., Persson, O. & Hellström, D., "Team types, perceived efficiency and team climate in Swedish cross-professional teamwork". *Journal of Interprofessional Care*, 2005; 19: 102-114.
- Tjulin, A., Edvardsson Stiwne, E. & Ekberg, K., "Experience of the implementation of a multi-stakeholder return-to-work programme". *Journal of Occupational Rehabilitation*, 2009; 19: 409-418.
- Trägårdh, B. & Lindberg, K., "Curing a meager health care system by lean methods - translating 'chains of care' in the Swedish health care sector". *International Journal of Health Planning and Management*, 2004; 19: 383-398.
- Wihlman, U., Stålsby Lundborg, C., Axelsson, R. & Holmström, I., "Barriers of inter-organisational integration in vocational rehabilitation". *International Journal of Integrated Care*, 8, June 2008. www.ijic.org
- Wihlman, U., Stålsby Lundborg, C., Holmström, I. & Axelsson, R., "Organizing vocational rehabilitation through interorganisational integration – a case study in Sweden". *International Journal of Health Planning and Management*, 2010, DOI: 10.1002/hpm.1067.
- Wikström, E., "Produktiv och reproduktiv kommunikation i gränsöverskridande samverkansprojekt". *Kommunal ekonomi och politik*, 2001; 5: 91-106.
- Åhgren, B., "Mutualism and antagonism within organizations of integrated health care". *Journal of Health Organization and Management*, 2010; 24: 396-411.
- Åhgren, B. & Axelsson, R., "Evaluating integrated care: a model for measurement". *International Journal of Integrated Care*, 5, August 2005. www.ijic.org
- Åhgren, B. & Axelsson, R., "Determinants of integrated health care development: chains of care in Sweden". *International Journal of Health Planning and Management*, 2007, 22: 145-157.
- Åhgren, B. & Axelsson, R., "A decade of integration and collaboration. The development of integrated health care in Sweden 2000-2010". *International Journal of Integrated Care*, 11, March 2011. www.ijic.org
- Åhgren, B., Bihari Axelsson, S. & Axelsson, R., "Evaluating intersectoral collaboration: a model for assessment by service users". *International Journal of Integrated Care*, 9, February 2009. www.ijic.org
- Øvretveit, J., Hansson, J., Brommels, M., "An integrated health and social care organisation in Sweden: Creation and structure of a unique local public health and social care system". *Health Policy*, 2010, 97: 113-121

Böcker och bokkapitel

- Anell, A. & Mattsson, O., *Samverkan i kommuner och landsting – en kunskapsöversikt*. Lund: Studentlitteratur, 2009.
- Axelsson, R. & Bergroth, A., ”Samverkan i rehabilitering”. I *Rehabiliteringsvetenskap. Rehabilitering till arbetslivet i ett flerdisciplinärt perspektiv* (red. Westerhäll, L.V., Bergroth, A. & Ekholm, J.). Andra utökade upplagan. Lund: Studentlitteratur, 2009: 129-149.
- Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S., ”Intersektoriell samverkan i folkhälsoarbete”. I *Hälso- och sjukvårdens ekonomi och logistik* (red. Brorström, B. & Larkö, O.). Göteborg: Göteborgs universitet, 2006: 170-177.
- Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S. (red.), *Folkhälsa i samverkan – mellan professioner, organisationer och samhällssektorer*. Lund: Studentlitteratur, 2007.
- Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S., ”Samverkan och folkhälsa: begrepp, teorier och praktisk tillämpning”. I *Folkhälsa i samverkan – mellan professioner, organisationer och samhällssektorer* (red. Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S.). Lund: Studentlitteratur, 2007: 11-31.
- Berlin, J., Carlström, E. & Sandberg, H. (red.), *Team i vård, behandling och omsorg. Erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur, 2009.
- Bihari Axelsson, S. & Axelsson, R., ”Altruisme i tverrprofesjonelt samarbeid og ledelse”. I *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (red. Willumsen, E.). Oslo: Universitetsforlaget, 2009: 104-115.
- Bihari Axelsson, S. & Axelsson, R., ”Multidisciplinära team och ledarskap – från revirtänkande till altruism”. I *Team i vård, behandling och omsorg* (red. Berlin, J., Carlström, E. & Sandberg, H.). Lund: Studentlitteratur, 2009: 149-169.
- Björkman, T., *Case Management for Individuals with Severe Mental Illness. A Process-Outcome Study of Ten Pilot Services in Sweden*. Lund: Lunds universitet, 2000.
- Boklund, A., *Olikheter som berikar? Möjligheter och hinder i samarbetet mellan socialtjänstens äldre- och handikappomsorg, barnomsorg, samt individ- och familjeomsorg*. Stockholm: Stockholms universitet, 1995.
- Carlström, E., *I skuggan av Ädel – integrering i kommunal vård och omsorg*. Göteborg: Göteborgs universitet, Förvaltningshögskolan, 2005.
- Danermark, B. & Kullberg, C., *Samverkan. Välfärdsstatens nya arbetsform*. Lund: Studentlitteratur, 1999.
- Danermark, B., *Samverkan – himmel eller helvete? En bok om den svåra konsten att samverka*. Stockholm: Gothia Förlag, 2000.
- Danermark, B., *Samverkan – en fråga om makt*. Örebro: LäroMedia, 2004.
- Danermark, B., ”Interprofessionell kommunikation, kunskap och makt”. I *Vårdkommunikation i teori och praktik* (red. Stål, R.). Lund: Studentlitteratur, 2008: 81-102.
- Danermark, B., ”Samverkan – ett teoretiskt perspektiv”. I *Boken om barnahus: samverkan med barnen i centrum* (red. Landberg, Å.). Stockholm: Gothia Förlag, 2009.
- Danermark, B. & Germundsson, P., *Nya vägar till arbetsmarknaden – kvalitetssäkring av samverkan*. Sundsvall: NTG-projektet, 2007.
- Danermark, B. & Germundsson, P., ”Social representation and power”. In *Education, Professionalization and Social Representations. On the Transformation of Social Knowledge* (eds. Chaib, M., Danermark, B. & Selander, S.). London: Routledge, 2011.

- Danermark, B., Germundsson, P., Englund, U. & Löf, K., ”Samverkan – en betraktelse utifrån”. I *Kraften av samverkan. Om samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa*. Stockholm: Skolverket, 2010: 116-132.
- Eriksson, A., *Health-Promoting Leadership: A Study of the Concept and CRitical Conditions for Implementation and Evaluation*. Göteborg: Nordic School of Public Health, 2011.
- Eriksson, A., Lindencrona, F., Olsson, I. & Puskeppeleit, M., ”Intersektoriell samverkan i utvecklingsprojekt – en jämförande analys”. I *Folkhälsa i samverkan – mellan professioner, organisationer och samhällssektorer* (red. Axelsson R. & Bihari Axelsson, S.). Lund: Studentlitteratur, 2007: 87-122.
- Edgren, L. & Stenberg, G., *Närsjukvårdens ansikten*. Lund: Studentlitteratur, 2006.
- Ekman-Philips, M., *Dialog över etablerade gränser: om organisationsutveckling i sjukvården*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet, 2002.
- Fridolf, M., *Integrering som lokal organiseringsprocess mellan professionella, chefer och politiker*. Göteborg: Cefos, Göteborgs universitet, 2002.
- Fridolf, M., *Finansiell och politisk styrning i den lokala välfärden*. Göteborg: Cefos, Göteborgs universitet, 2003.
- Germundsson, P. (red.), ”*Jag är ju inte bara en ond rygg*”. *En inspirationsbok om samverkan i arbetslivsinriktad rehabilitering*. Sundsvall: Sundsvalls kommun, 2007.
- Germundsson, P., *Lärare, socialsekreterare och barn som far illa. Om sociala representationer och interprofessionell samverkan*. Örebro: Örebro universitet, Hälsoakademin, 2011.
- Grape, O., ”Domänkonsensus eller domänkonflikt? Integrerad samverkan mellan myndigheter”. I *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer* (red. Grape, O., Blom, B. & Johansson, R.). Lund Studentlitteratur, 2006.
- Grape, O., Blom, B. & Johansson, R. (red.), *Organisation och omvärld – nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund Studentlitteratur, 2006.
- Hertting, N., *Samverkan på spel: Rationalitet och frustration i nätverksstyrning och svensk stadsdelsförnyelse*. Stockholm: Egalité, 2003.
- Hertting, N., ”Mechanisms of governance network formation – A contextual rational choice perspective”. In *Theories of Democratic Network Governance* (eds. Torfing, J. & Srensen, E.). New York: Palgrave- Macmillan, 2007.
- Hjern, B., ”Samverkan – inneord eller en utmaning för den svenska modellen”. I *Folkhälsa i samverkan – mellan professioner, organisationer och samhällssektorer* (red. Axelsson R. & Bihari Axelsson, S.). Lund: Studentlitteratur, 2007: 33-86.
- Hultberg, E.L., *Co-financed Collaboration between Welfare Services – Effects on Staff and Patients with Musculoskeletal Disorders*. Göteborg: Göteborgs universitet, Sahlgrenska akademien, 2005.
- Hörnemalm, J., *Samverkan är ett magiskt ord: motstridiga ambitioner och ideal i nätverksorganisering*. Luleå: Luleå tekniska universitet, 2008.
- Jakobsson, B., *Co-operation in Vocational Rehabilitation – Methods in Multiprofessional Cross-sector Group Meetings and Effects on Employment*. Stockholm: Karolinska institutet, 2008.
- Johansson, S., *Rätt, makt och institutionell förändring*. Lund: Lunds universitet, 2011.
- Kraus, K. & Lindholm, C., ”Accounting in inter-organisational relationships within the public sector”. In *Accounting in Networks* (eds. Håkansson, H., Kraus, K. & Lind, J.), New York: Routledge, 2010: 113-148
- Kvarnström, S., ”Samarbeid og læring i det tverrprofesjonelle teamet”. I *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning* (red. Willumsen, E.). Oslo: Universitetsforlaget, 2009: 88-103.

- Kvarnström, S. & Cedersund, E., "Självpresentationer i tvärprofessionella vårdteam". I *Team i vård, behandling och omsorg* (red. Berlin, J., Carlström, E. & Sandberg, H.). Lund: Studentlitteratur, 2009: 125-148.
- Kvarnström, S., *Collaboration in Health and Social Care: Service User Participation and Teamwork in Interprofessional Clinical Microsystems*. Jönköping: Högskolan i Jönköping, Hälsohögskolan, 2011.
- Kärholm, J., *Co-operation Among Rehabilitation Actors for Return to Working Life*. Stockholm: Karolinska institutet, 2007.
- Lind, J.I., "Teambaserade strukturer – en möjlig utvecklingsriktning". I *Team i vård, behandling och omsorg* (red. Berlin, J., Carlström, E. & Sandberg, H.). Lund: Studentlitteratur, 2009: 191-216.
- Lindberg, K., *Kopplandets kraft. Om organisering mellan organisationer*. Göteborg: Göteborgs universitet, Handelshögskolan, 2002.
- Lindberg, K., *Samverkan*. Malmö: Liber, 2009.
- Lindqvist, R., *Att sätta gränser: organisationer och reformer i arbetsrehabilitering*. Umeå: Borea Bokförlag, 2000.
- Lindqvist, R. (red.), *Organisation och välfärdsstat*. Lunds: Studentlitteratur, 2008.
- Lindencrona, F., *Strategies for Health Promoting Introduction for Newly-arrived Refugees and Other Immigrants*. Stockholm: Karolinska institutet, 2008.
- Löfström, M. & Selander, M., "Samverkan kring rehabilitering – att överskrida organisatoriska gränser". I *Hälso- och sjukvårdens ekonomi och logistik* (red. Brorström, B. & Larkö, O.). Göteborg: Göteborgs universitet, 2006: 178-185.
- Löfström, M., *Samverkan och gränser. Studier av samverkansprojekt i offentlig sektor*. Göteborg: Göteborgs universitet, Handelshögskolan, 2010.
- Nylén, U., "Familjecentralen som gränsöverskridande team". I *Team i vård, behandling och omsorg* (red. Berlin, J., Carlström, E. & Sandberg, H.). Lund: Studentlitteratur, 2009: 75-100.
- Stenberg, R., *Organisationslogik i samverkan. Konsten att organisera samverkan i en imaginär organisation av offentliga aktörer*. Stockholm: Stockholms universitet, 1999.
- Ståhl, C., *In Cooperation we Trust. Interorganizational Cooperation in Return-to-Work and Labour Market Reintegration*. Linköping: Linköpings universitet, 2010.
- Trägårdh, B. & Lindberg, K., "Vårdkedjeprosjekt och hur de värderas – en generell diskussion". I *Hälso- och sjukvårdens ekonomi och logistik* (red. Brorström, B. & Larkö, O.). Göteborg: Göteborgs universitet, 2006: 220-227.
- Westrup, U., *Gränsöverskridande styrning. Om krav på ekonomisk styrning i social verksamhet inriktad mot barn och ungdomar*. Lund: Lunds universitet, Ekonomihögskolan, 2002.
- Wihlman, U., *Development of Interorganizational Integration – A Vocational Rehabilitation Project*. Göteborg: Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, 2009.
- Willumsen, E., *Interprofessional Collaboration in Residential Childcare*. Göteborg: Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, 2006.
- Willumsen, E. (red.), *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning*. Oslo: Universitetsforlaget, 2009.
- Åhgren, B., *Creating Integrated Care*. Göteborg: Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, 2007

Opublicerade forskningsrapporter

- Andersson, J., Axelsson, R., Bihari Axelsson, S., Eriksson, A. & Ahgren, B., "Samverkan inom arbetslivsinriktad rehabilitering – en sammanställning av kunskap och erfarenheter inom området". Stockholm: Nationella rådet för finansiell samordning, 2010.
- Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S., "Utvärdering av försöksverksamhet med samverkansgrupper och coacher i Vänersborg och Mellerud". Göteborg: Nordic Centre for Health and Social Assessment, 2009.
- Bihari Axelsson, S. & Axelsson, R., "Management of interagency collaboration – between health care and other welfare services". Paper presented at the EHMA annual conference, Lahtis, July 2010.
- Danermark, B., Germundsson, P., Englund, U. & Löof, K., "Samverkan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa. En formativ utvärdering av samverkan mellan skola, socialtjänst, polis samt barn- och ungdomspsykiatri". Örebro: Örebro universitet, Hälsoakademin, 2009.
- Englund, U., Germundsson, P. & Danermark, B., "Samverkan kring och organisation av resurser till målgruppen barn i behov av särskilt stöd – en kartläggning inom Örebro kommun". Örebro: Örebro universitet, Hälsoakademin, 2010.
- Germundsson, P., Englund, U. & Danermark, B., "Sambaprojektet. Samverkansledning för barns och ungas bästa – en utvärdering av samverkansprocessen". Örebro: Örebro universitet, Hälsoakademin, 2009.
- Johansson, S., "Implementering av Västbus". Göteborg: FoU i Väst, 2010.
- Kadefors, A., "Förtroende och samverkan i byggprocessen – förutsättningar och erfarenheter". Göteborg: Chalmers tekniska högskola, 2002.
- Kadefors, A., "Samverkan och kunskapsintegration i vårdbyggande – en studie av Tehuset". Göteborg: Chalmers tekniska högskola, 2010.
- Lindholm, C., "Effektivitet i samverkan och samverkans effektivitet. En uppföljningsstudie om Westlundska rehabiliteringsavdelningen", Uppsala: Regionförbundet Uppsala län, 2005
- Lindholm, C., "Styrning mot samverkan och styrning av samverkan. En studie av Närvårdsprojektet i Uppsala län". Uppsala: Regionförbundet, Uppsala län, 2010
- Sandberg, A. & Danermark, B., "Utvärdering av samverkan kring våldsutsatta familjer i Tyresö". Örebro: Örebro universitet, Hälsoakademin.
- Wikström, E. & Lindberg, K., "Samverkan, vårdkedjor och standardiserade bedömningsinstrument i missbrukarvården". Göteborg: Göteborgs universitet, Handelshögskolan, 2006.